

ΕΚΘΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

**για το νέο πλαίσιο αρχών της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης
στη διασπορά**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Στις 26 Ιανουαρίου 2011 το Υπουργείο Παιδείας δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων έθεσε σε δημόσια διαβούλευση πλαίσιο αρχών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά. Η διαβούλευση διήρκεσε από τις 26 Ιανουαρίου 2011 μέχρι τις 11 Μαρτίου 2011 (45 ημέρες), διάστημα το οποίο κρίθηκε αρκετό για την καλύτερη ενημέρωση και δυνατότητα πρόσβασης των ενδιαφερομένων.

Παράλληλες ενέργειες δημοσιότητας περιελάμβαναν δελτία τύπου, επισκέψεις της πολιτικής ηγεσίας σε φορείς στο εξωτερικό (Γερμανία, Βέλγιο, Τουρκία, ΗΠΑ), επιστολές σε δίκτυα της ομογένειας (π.χ. το ΣΑΕ) και σε όλα τα πανεπιστημιακά Τμήματα Ελληνικών Σπουδών.

Τα 236 σχόλια που αναρτήθηκαν απάντησαν σε **4 βασικούς άξονες/πεδία** (113 σχόλια) και **10 σημεία/προτάσεις** (123 σχόλια) για το σχεδιασμό μιας συνεκτικής πολιτικής για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά. Δόθηκε επίσης η δυνατότητα συμμετοχής στο αγγλόφωνο κοινό με την ανάρτηση των πεδίων και αξόνων της διαβούλευσης στην αγγλική γλώσσα.

Στη διαβούλευση συμμετείχαν φορείς εκπαίδευσης, εκπαιδευτικοί, σύλλογοι γονέων και εκπαιδευτικών, ομογενειακοί φορείς καθώς και μεμονωμένα άτομα.

Α) ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΞΟΝΩΝ-ΠΕΔΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Οι συμμετέχοντες στη διαβούλευση κλήθηκαν να καταθέσουν τα σχόλια και τις προτάσεις τους σε τέσσερα ευρεία πεδία πολιτικής που αφορούν την εκπαίδευση στη διασπορά πιο συγκεκριμένα

1) Σχέση ελληνικού κράτους και ελληνισμού της διασποράς με έμφαση σε θέματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού, αλλά και ενίσχυσης της ελληνικής ταυτότητας.

Σε αυτό το πολύ γενικό πλαίσιο συζήτηση διατυπώθηκαν πολλές εκτιμήσεις για τη σημερινή κατάσταση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό αλλά και κάποιες βασικές προτάσεις για την αλλαγή της παραδοσιακής σχέσης μητρόπολης και διασποράς τουλάχιστον όσον αφορά εκπαιδευτικά ζητήματα. Οι περισσότερες απόψεις που κατατέθηκαν συμφωνούσαν με το γενικό πλαίσιο αρχών του κειμένου διαβούλευσης και κυρίως με το ότι χρειάζονται στοχευμένες πολιτικές για τις διαφορετικές γεωγραφικές ζώνες στις οποίες απευθύνεται η ελληνόγλωσση εκπαίδευση αλλά και αξιοποίηση των χρημάτων που διαθέτει η Ελληνική Πολιτεία -κυρίως σε περίοδο οικονομικής κρίσεως. Τα περισσότερα σχόλια τα διαπερνούσε ως θέση αφετηρίας η άποψη ότι «καλώς δαπανώνται χρήματα για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό, εφόσον δεν κατασπαταλώνται».

Πιο συγκεκριμένα όσον αφορά τη σχέση ελληνικού κράτους και διασποράς σημαντική ήταν η άποψη που διατυπώθηκε για την ανάγκη του τέλους μιας περιόδου «Καισαροπαπισμού» και να προωθηθούν δεσμοί συναλληλίας και αρμονικής μέριμνας για τους Έλληνες σε όποιο σημείο και αν βρίσκονται μέσα στο σημερινό παγκόσμιο χωριό. Σκοπός πρέπει να είναι να περιοριστούν φαινόμενα εκμετάλλευσης τόσο των παροικιών από τις εκάστοτε Ελληνικές Κυβερνήσεις, όσο και του Ελληνικού Κράτους από τις εκάστοτε Κοινοτικές Επιτροπές των Παροικιών.

Ορισμένοι από τους συμμετέχοντες επιχείρησαν να τεκμηριώσουν τη θέση τους για την κρισιμότητα της κατάστασης προσφέροντας συγκεκριμένα στοιχεία. Κυρίως όσον αφορά τη Γερμανία διατυπώθηκε η εκτίμηση ότι «ενώ το 55% των αποφοίτων στη Γερμανία περνούν σε ελληνικά πανεπιστήμια, μόνον τα 2/3 αυτών παίρνουν, τελικά, το πτυχίο τους ενώ το 1/3 διακόπτουν τις σπουδές τους, γιατί αδυνατούν να τις παρακολουθήσουν, κυρίως λόγω γλωσσικής ανεπάρκειας». Κατά συνέπεια τείνει να κυριαρχήσει η άποψη ότι τα «αμιγή» σχολεία στη Γερμανία δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της εποχής μας αλλά ότι απεναντίας ζημιώνουν τα Ελληνόπουλα της διασποράς. Η αντιπρόταση που βρίσκει τη μεγαλύτερη συναίνεση είναι η λύση των δίγλωσσων σχολείων, που θα εκδίδουν τίτλους ισότιμους των γερμανικών, όπου αυτό είναι εφικτό.

Μια σταχυολόγηση των προβλημάτων και των προτάσεων που διατυπώθηκαν σε αυτό το γενικό πεδίο είναι η εξής:

- Η λειτουργία των συντονιστών εκπαίδευσης έχει αποδεχτεί κομβική στην αποτυχία και στην αδιαφάνεια του συστήματος. Ένας πρώτος τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος είναι τα κριτήρια επιλογής τους να διαμορφωθούν «με γνώμονα όχι μόνο τα επιστημονικά και εκπαιδευτικά τους προσόντα αλλά και τις διοικητικές ικανότητες που πρέπει να επιδείξουν σε

πολλαπλά επίπεδα». Επίσης προτείνεται η αποστολή τους στο εξωτερικό να συνοδεύεται από ένα σαφές προσχέδιο ενεργειών εξειδικευμένο ανά χώρα, ενώ η δράση τους να αξιολογείται τακτικά, βάση αντικειμενικών δεικτών πάνω στα αποτελέσματα και την προώθηση της αποστολής που τους εμπιστεύθηκε το Υπουργείο. Στο πλαίσιο του νέου διοικητικού μοντέλου προτείνεται επίσης να υπάρξει Μορφωτικό Τμήμα στην Ελληνική Πρεσβεία με δραστηριότητα αντίστοιχη με εκείνη του Μορφωτικού Τμήματος της Γαλλικής Πρεσβείας

- Οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί δεν έχουν κερδίσει την εμπιστοσύνη της ομογένειας. Χαρακτηριστική είναι η συναισθηματική προτροπή «να στέλνετε λειτουργούς όχι επαγγελματίες που θέλουν να αυξήσουν τα εισοδήματά τους ή να σπουδάσουν τα παιδιά τους σε ξένα πανεπιστήμια. Καθηγητές που να ξεχειλίζουν Ελλάδα». Γι αυτό θεωρείται σκόπιμο οι νεο-αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί να επιλέγονται με βάση όχι κομματικές ή συνδικαλιστικές συμπάθειες αλλά επαγγελματικά προσόντων που τους καθιστούν ικανούς να διδάσκουν την ελληνική γλώσσα σαν ξένη, δεδομένου ότι η πλειοψηφία των παιδιών τα οποία διδάσκουν είναι δεύτερης ή τρίτης γενιάς έλληνες. Επιπρόσθετα προτείνεται η απόσπασή τους να προετοιμάζεται κατάλληλα με επιμορφωτικά σεμινάρια για την διδακτική της ελληνικής σαν 2ης γλώσσας έτσι ώστε να τους καθιστά γνώστες του προγράμματος που θα διδάξουν και της μεθόδου που θα χρησιμοποιήσουν. Αυτονόητο θεωρείται ότι είναι απαραίτητο να γνωρίζουν τη γλώσσα της χώρας στην οποία αποσπάστηκαν (κυρίως για τις αγγλόφωνες, γαλλόφωνες, ισπανόφωνες, ή γερμανόφωνες χώρες).
- Για την χαμηλή ελκυστικότητα της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σημαντικά υπεύθυνη θεωρείται η έλλειψη κάποιου απτού αντικρίσματος. Στο πλαίσιο αυτό αναγκαία είναι η σύνδεση της μάθησης της ελληνικής με το Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας το οποίο πρέπει να έχουν οι διδάσκοντες και οι διδασκόμενοι στο τέλος του διδακτικού κόπου
- Παράλληλα ιδιαίτερα θετική κρίνεται η ιδέα του Κέντρου «Λόγος» που θα συνενώσει ή σταδιακά θα υποκαταστήσει το υποβαθμισμένο πλαίσιο λειτουργίας των τμημάτων ελληνικής γλώσσας και θα δώσει μια ευρύτερη επαφή με την ελληνική ιστορία και πολιτισμό. Στη κατεύθυνση αυτή μάλιστα διατυπώθηκε η πρόταση στο συγκεκριμένο «πολιτιστικό κέντρο» που θα λειτουργεί σε κομβικό σημείο των μεγάλων πόλεων να υπάρχουν διαμορφωμένοι χώροι συνάντησης (βιβλιοθήκη ελληνική (δανειστική), Καφεενείο – Κυλικείο κ.α.), όπου οι Έλληνες της Διασποράς, οι έλληνες φοιτητές (σε χώρες όπως Μ.Βρετανία, Γαλλία) και όσοι άλλοι θέλουν, να

μπορούν να βρεθούν σ' έναν σημείο που θα παίρνουν την αίσθηση μιας «μικρής Ελλάδας» για λίγες ώρες. Σε περιοχές με μεγαλύτερη ζήτηση της ελληνικής γλώσσας (π.χ. στην Αυστραλία το έχει κάνει ήδη το Instituto Cervantes) η εισαγωγή κάποιων διδασκτρων δεν αποκλείεται ως ιδέα έτσι ώστε να υπάρξει αυτοδύναμη λειτουργία των υπό διαμόρφωση ινστιτούτων και σταδιακά να καταργηθεί η απόσπαση εκπαιδευτικών από την Ελλάδα με το σημερινό καθεστώς. Επίσης όσον αφορά τα μαθήματα για τον Ελληνικό Πολιτισμό διατυπώνεται η άποψη να διδάσκονται καταρχήν «στη μητρική γλώσσα εκείνου που τον μαθαίνει ώστε να μη καθυστερεί και να μη γίνεται εμπόδιο η πλήρης εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας, που είναι κάτι πολύ δύσκολο».

- Η δορυφορική τηλεόραση θεωρείται από τους συμμετέχοντες ένα ακόμη σημαντικό αλλά ανεκμετάλλευτο εργαλείο στο βαθμό που κυρίως αναλώνεται σε προβολή εκδηλώσεων των τοπικών συλλόγων. Προτείνεται η κρατική δορυφορική τηλεόραση να αναβαθμιστεί στο πρότυπο της ARTE

2) Αποτίμηση των σημερινών δομών παροχής ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης σε σχέση με (α) την παιδαγωγική τους καταλληλότητα, (β) την αποτελεσματικότητά τους, (γ) το κόστος και (δ) τις προοπτικές κοινωνικο-οικονομικής ένταξης των νέων γενιών ελληνικής καταγωγής στις συνθήκες της παγκοσμιοποίησης.

Στο πεδίο αυτό σε μεγάλο βαθμό συνεχίζονται τα σχόλια που ήδη είχαν διατυπωθεί στο πρώτο πεδίο αλλά εδώ επικεντρώνονται πιο πολύ σε συγκεκριμένες περιπτώσεις-χώρες. Ιδιαίτερης βαρύτητας ήταν παρατηρήσεις που αφορούσαν σε παγιωμένες καταστάσεις που δυσφημούν την προσπάθεια της Ελλάδας να στηρίξει και να προβάλλει τη γλώσσα. Χαρακτηριστικά έγινε αναφορά σε διαδικασίες παραγοντισμού και συντεχνιακών λογικών από διάφορα άτομα ή φορείς, στο τέλμα που έχουν περιέλθει τα αμιγή σχολεία, η ασυμβατότητα μεταξύ κόστους και αποτελεσματικότητάς της παρεχόμενης εκπαίδευσης, η «κατάντια των ΤΕΓ».

Γενικά υπήρχε η άποψη ότι οι μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι εχέγγυο εκπαιδευτικής κινητικότητας και να εκπαιδεύουν ευρωπαίους πολίτες και πολίτες του κόσμου.

Ειδικότερα όσον αφορά τους συμμετέχοντες στη διαβούλευση, οι οποίοι προέρχονταν από Γερμανία, προτεραιότητα δόθηκε στην ένταξη των μορφών ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο επίσημο σύστημα και την ανάγκη το Γερμανικό κράτος να στηρίξει χρηματοδοτικά αυτή την υπόθεση στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών πολιτικών για τις γλώσσες, αλλά και να αναγνωρίσει τις διάφορες μορφές εκπαίδευσης.

Η αναβάθμιση των παραδοσιακών μορφών εκπαίδευσης όπως τα αμιγή και η διατήρησή τους (αν και ορισμένοι πληροφορητές πρότειναν την κατάργησή τους διότι «έχουν κλείσει τον κύκλο τους») φαίνεται να εξυπηρετεί τις ανάγκες των Ελλήνων της Αιγύπτου.

Επιπλέον στη Γαλλία προκρίνεται η διατήρηση των ΤΕΓ ως συμπληρωματικών φορέων εκπαίδευσης στην ελληνική γλώσσα σε συνδυασμό πάντα με πολιτιστικά ιδρύματα που θα παίξουν έναν ευρύτερο ρόλο στην προώθηση της γλώσσας σε ευρύτερο κοινό και με πιο ευέλικτες μεθόδους και με εστίαση στην εκπαίδευση ενηλίκων. Συνολικά τα αναβαθμισμένα ΤΕΓ προκρίνονται ως σημαντική συμπληρωματική λύση για τη γλώσσα, αν και διατυπώθηκαν και επιφυλακτικές απόψεις σύμφωνα με την έως τώρα εμπειρία (προώθηση ημιμάθειας, αναποτελεσματικότητα, υψηλό κόστος, διαπλοκή, κτλ).

Το θέμα ίδρυσης νέων ή επέκτασης συγκεκριμένων φορέων όπως τα δίγλωσσα σχολεία εκτιμάται ότι θα πρέπει να γίνει μετά από προγραμματισμό και με βάση τις τοπικές συνθήκες πάντα με εξασφαλισμένη τη σύνδεσή τους με το επίσημο σύστημα.

Επίσης ένα άλλο σημείο που αναδείχθηκε είναι η αναδιάρθρωση των δυνάμεων με βάση τη νέα στοχοθεσία/μεθοδολογία διδασκαλίας και προώθησης της ελληνικής γλώσσας. Υπήρχε συμφωνία ότι η ελληνική είναι πια 2^η ξένη γλώσσα κάτι που επηρεάζει τον τρόπο διδασκαλίας της εκμάθησης αλλά και προβολής της σε άτομα ελληνικής και μη καταγωγής. Άρρηκτα συνδεδεμένο είναι το γεγονός της αναγκαιότητας εκπαιδευτικών καταρτισμένων σε αυτή τη μεθοδολογία που θα εμπλέκουν τη γλώσσα στο πλαίσιο «των πολυγραμματισμών και της επικοινωνιακής/λειτουργικής προσέγγισης».

Η προσέγγιση των μικρών ηλικιών θεωρείται πρώτης προτεραιότητας όπως και η ενημέρωση των γονιών που επιθυμούν την εκμάθηση της ελληνικής από τα παιδιά τους για λόγους εθνικούς-συμβολικούς αλλά και περεταίρω καλλιέργειας τις διπλής πολιτισμικής τους ταυτότητας.

Υποστηρίχθηκε ακόμη η άποψη ότι η καταβολή διδάκτρων για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας δεν θα αποτρέψει αλλά αντίθετα θα ενισχύσει την ανάπτυξη της στο εξωτερικό καθώς κι ότι θα συμβάλλει σε μια πιο αξιόπιστη καταγραφή του πραγματικού αριθμού ενδιαφερομένων-συμμετεχόντων.

Οι «τοποθετήσεις αποσπασμένου δυναμικού με σχέδιο και όχι άσκοπη διασπορά δυνάμεων λόγω παραγοντισμών» τέθηκε ως κεντρική παράμετρος της αναδιάρθρωσης του συστήματος. Ο ρόλος των αποσπασμένων εκπαιδευτικών κρίνεται και σε αυτό το

πεδίο διαβούλευσης προβληματικός έτσι όπως έχει λειτουργήσει μέχρι στιγμής. Ενδεικτικά, προτάσεις για τα απαιτούμενα προσόντα των αποσπασμένων εκπαιδευτικών ανέφεραν: γνώση της ξένης γλώσσας, παιδαγωγική κατάρτιση στις νέες μεθοδολογίες, πολιτισμική επίγνωση και διαπίστωση των ικανοτήτων τους μέσω ΑΣΕΠ (με μοριοδότηση αποφοίτων ΜΠΣ και ειδικών σεμιναρίων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης). Τονίστηκε δε η ανάγκη για παροχή κινήτρων σε αυτούς για επαγγελματική κινητικότητα αλλά και η δυνατότητα αύξησης χρόνου απόσπασης μετά από ειδική αξιολόγηση. Επίσης τέθηκε το ζήτημα των ωρομισθίων και ο προβληματισμός για την αποδοτικότητά τους. Η αναμόρφωση του ρόλου του Συντονιστή Εκπαίδευσης αναδείχθηκε επίσης ως σημαντική παράμετρος της απαιτούμενης αναδιάρθρωσης.

Η υποστήριξη των ελληνικών τμημάτων στα ξένα ΑΕΙ τονίστηκε ότι πρέπει να γίνεται με μελέτες βιωσιμότητας αφού πρώτα γίνει μια συστηματική καταγραφή αυτόνομων Εδρών και Τμημάτων και ελεγχθεί ότι παρέχουν ποιοτική εκπαίδευση.

Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν την ανάγκη για μη ύπαρξη περικοπών στα διατιθέμενα κονδύλια από Ελλάδα, αλλά και στην καλύτερη ρύθμιση του συστήματος παρεχόμενης εκπαίδευσης ακόμη και με δείκτες αποδοτικότητας και προπαντός με καλό συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Σχετικά με την παροχή εκπαιδευτικού υλικού διατυπώθηκε η άποψη να περιοριστεί η σπατάλη και να χορηγούνται με κουπόνια, αλλά και να αναληφθεί μέρος της δαπάνης από τους φορείς της ομογένειας.

3) Εντοπισμός σημείων στο ισχύον για κάθε χώρα ή περιοχή σύστημα ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, τα οποία χρήζουν αναθεώρησης ή ενίσχυσης και προτάσεις για την καλύτερη σύνδεση των μορφών ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης με τα κατά τόπους εκπαιδευτικά συστήματα.

Οι προτάσεις που κατατέθηκαν σε αυτό το πεδίο αφορούν κυρίως, για το γεωγραφικό διαχωρισμό των παρεμβάσεων, το Συντονιστικό Γραφείο, τα περιγράμματα σπουδών, την ισοτιμία τίτλων, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, το πολιτιστικό κέντρο, την αξιολόγηση για όλους (Εκπαιδευτικούς, Διευθυντές, Συντονιστές και Μαθητές) και άλλα θέματα που ήδη είχαν τεθεί στα παραπάνω πεδία διαβούλευσης. Τα πιο καινούργια στοιχεία-θέσεις που διατυπώθηκαν σε αυτό το πεδίο ήταν:

Κρίθηκε επιτακτικός ο διαχωρισμός των παρεμβάσεων του ελληνικού κράτους ανάλογα με διακριτές γεωγραφικές και γεωπολιτικές περιοχές. Πιο συγκεκριμένα μια πρόταση αναφέρθηκε στο διαχωρισμό μεταξύ των «προηγμένων» εκπαιδευτικά κρατών (Ευρώπη, ΗΠΑ, Αυστραλία, Καναδάς) και των «μη προηγμένων» (Αφρική και Ασία). Στην πρώτη περίπτωση πρέπει να επιδιώκεται η

ένταξη των παιδιών της ομογένειας στην κοινωνία που ζούνε και όχι στον επαναπατρισμό τους, όπως γινόταν μέχρι τώρα.

Ο τρόπος στελέχωσης αλλά και ο τρόπος λειτουργίας των Συντονιστικών γραφείων με σκοπό την πληροφόρηση, εμπύχωση, παρακολούθηση, βοήθεια, συνεργασία και αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών που διδάσκουν σήμερα στα τμήματα Μητρικής και στα σχολεία. Στο πλαίσιο αυτό διατυπώθηκε η πρόταση στο συντονιστικό γραφείο να υπάρχει πτυχιούχος ευρωπαϊκών πολιτικών σπουδών με άριστη γνώση της γερμανικής, της ελληνικής και της αγγλικής γλώσσας για την παρακολούθηση των αλλαγών των εκπαιδευτικών θεμάτων στη κάθε χώρα αλλά και των βασικών αρχών και κατευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Διαπιστώθηκε επίσης έλλειψη προγραμμάτων σπουδών για τα ελληνόγλωσσα σχολεία του εξωτερικού και απευθύνθηκε πρόσκληση στο ΥΠΔΒΜΘ «να προχωρήσει άμεσα στη σύνταξη προγραμμάτων σπουδών, στα οποία θα προσδιορίζονται οι επιδιώξεις των εκπαιδευτικών μονάδων του εξωτερικού και θα επανεξετάζεται το θέμα της ποσότητας της ύλης». Ειδικότερα, στην περίπτωση των αμιγών ελληνόγλωσσων σχολείων του εξωτερικού κρίνεται από συμμετέχοντα «απολύτως αναγκαία η εκπόνηση διαφοροποιημένων ανά χώρα προγραμμάτων σπουδών για τις τάξεις του Δημοτικού και του Γυμνασίου, όπου θα επιδιώκεται η κλιμακούμενη Ελληνομάθεια από το επίπεδο αρχαρίων στην Α΄ Δημοτικού στο ανώτατο επίπεδο στο τέλος του Γυμνασίου (όχι και στο Λύκειο).

Το ζήτημα της ισοτιμίας των τίτλων που παρέχουν τα αμιγή ελληνόγλωσσα σχολεία θεωρήθηκε επίσης σημαντικό. Βασικός στόχος να διασφαλιστεί η ισοτιμία τους με τους αντίστοιχους των χωρών υποδοχής ή εγκατάστασης, όπου αυτό δεν έχει επιτευχθεί, και να διατηρηθεί, όπου ήδη υπάρχει (π.χ. Κάιρο).

Σημαντικό πρόβλημα ως προς την επιμόρφωση των αποσπασμένων εκπαιδευτικών τίθεται το γεγονός ότι στα εβδομαδιαία σεμινάρια επιμόρφωσης που παρακολουθούν σε όλες τις χώρες του εξωτερικού, οι εισηγητές αναφέρονταν σχεδόν αποκλειστικά στις ελληνόγλωσσες μονάδες της Γερμανίας και των αγγλόφωνων χωρών. Άρα κρίνεται αναγκαία η διαφοροποίηση της παρεχόμενης επιμόρφωσης.

Όσον αφορά τη σχέση του πολιτιστικού κέντρου με τα σχολεία της χώρας εγκατάστασης/υποδοχής στα οποία διδάσκονται τα Αρχαία Ελληνικά διατυπώθηκε η πρόταση και τα γαλλικά σχολεία, να απευθυνθεί πρόσκληση προκειμένου τα παιδιά τους να παρακολουθούν και να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις του Πολιτιστικού Κέντρου, που θα έχουν σχέση με παρουσιάσεις έργων

(οποιασδήποτε μορφής) συναφών προς αυτά που διδάσκονται ή που συνδέουν την αρχαία ελληνική κληρονομιά με σύγχρονα ελληνικά, γαλλικά έργα ή όποια άλλα εμπνευσμένα από αυτήν. Επίσης στην ίδια κατεύθυνση να προκληθούν συνεργασίες μεταξύ των παιδιών από τα ξένα σχολεία και τα παιδιά των ελληνικών σχολείων του Πολιτιστικού κέντρου για κοινές εκδηλώσεις αμοιβαίου ενδιαφέροντος (για παράδειγμα παιχνίδια γνώσεων, με απονομή στους νικητές κάποιων επάθλων κ.α.).

Σχετικά με τον τρόπο ελέγχου και αξιολόγησης των εκπαιδευτικών στη δουλειά τους προτάθηκε αυτοί να συγκεντρώνουν στοιχεία για επικοινωνία που έχουν με τους μαθητές στο διαδίκτυο και να αποτυπώνουν εκεί τις μεθόδους που ακολουθούν για να κάνουν τα μαθήματά τους πιο σύγχρονα και ελκυστικά (τίτλοι Ελληνικών βιβλίων, βιβλία στα Αγγλικά με Ελληνικό ενδιαφέρον και Ελληνικών τραγουδιών).

Όσον αφορά το ζήτημα της εκπαίδευσης των ομογενών στη Γερμανία διατυπώθηκε και πάλι η άποψη για την κατάργηση των αμιγών σχολείων και η δημιουργία τμημάτων ενταγμένων στο Γερμανικό σύστημα, όπου τα παιδιά θα διδάσκονται μόνον την Ελληνική γλώσσα, σαν επιπλέον στοιχείο εκπαίδευσης, έτσι ώστε τα Ελληνικά να γίνουν απαραίτητο κομμάτι της προετοιμασίας των μαθητών για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

4) Κατάθεση προτάσεων για εναλλακτικές εκπαιδευτικές πολιτικές και δομές υποστήριξης της παρουσίας της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού σε ένα παγκοσμιοποιημένο πλαίσιο, με ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της ομογένειας.

Στο πεδίο αυτό ουσιαστικά διατυπώθηκαν απόψεις που σε μεγάλο βαθμό εξειδικεύτηκαν στα 10 προτεινόμενα από το υπουργείο πλαίσια μεταρρυθμιστικής παρέμβασης. Μερικές ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις πάντως αφορούσαν:

- Τον ελλιπή τρόπο επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που αποσπώνται στα ΤΕΓ αλλά και τον προβληματικό τρόπο λειτουργία των τμημάτων αυτών σε ορισμένες χώρες τόσο όσον αφορά τις υποδομές όσο και τις ώρες που διενεργούν τα μαθήματά τους προς μεγάλη δυσaréσκεια των μαθητών
- Την εισαγωγή και διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/τρίτης γλώσσας στα ιταλικά γυμνάσια και Λύκεια, με στόχο την αύξηση των εγγεγραμμένων φοιτητών στις Πανεπιστημιακές έδρες νεοελληνικών.

- Την ωρομίσθια απασχόληση ομογενών εκπαιδευτικών ως τη βασική λύση με προοπτική για τη διδασκαλία της ελληνικής και γενικότερα την αξιοποίηση τους μέσα από τη διαμόρφωση λίστας διαθεσιμότητας ανά χώρα (πόσοι και ποιοι θα ενδιαφέρονταν να εργαστούν στο χώρο της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης της διασποράς) και ενός συστήματος μοριοδότησης των προσόντων τους (λ.χ. βασικές σπουδές, επιπρόσθετες μεταπτυχιακές, διδακτορικές σπουδές, δημοσιεύσεις, διδακτική πείρα, γλώσσες κ.λπ.)
- Τη δημιουργία ενός διαδικτυακού κόμβου όπου όλοι οι παράγοντες που ασχολούνται με τη διδασκαλία της ελληνικής στο εξωτερικό να μπορούν να ανεβάζουν και να κατεβάζουν υλικό «αλλά και να ανταλλάσσονται ιδέες, να υπάρχουν ταινίες, τραγούδια με μετάφραση, ασκήσεις, τηλεοπτικές εκπομπές ή ντοκιμαντέρ, αναρτήσεις εκδηλώσεων, θέσεων προγραμμάτων ανά περιοχές / Ηπείρους».
- Την τακτική επικοινωνία των μαθητών της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης με συνομήλικούς τους στην Ελλάδα μέσα σε ένα οργανωμένο κοινό πλαίσιο δράσης.

B. ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΕΠΙ ΤΩΝ 10 ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ

Οι ενδεικτικές προτάσεις που τέθηκαν για διαβούλευση είχαν σαν στόχο την όσο το δυνατό λεπτομερή και τεκμηριωμένη κατάθεση απόψεων για την εξειδίκευση ενός συγκροτημένου σχεδιασμού στα θέματα της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη διασπορά. Στη συνέχεια ακολουθεί μια συνοπτική περιγραφή των σχολίων στην κάθε πρόταση ξεχωριστά.

1) Δημιουργία συστήματος διάγνωσης εκπαιδευτικών αναγκών, συντονισμού και αξιολόγησης του παραγόμενου έργου σε σχέση με τους διατιθέμενους πόρους. Γεωγραφικός διαχωρισμός σε Ευρώπη, Υπερπόντιες χώρες (Αμερική, Αυστραλία), Αφρική και άλλες χώρες.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ: 6 σχόλια

Η πρόταση αυτή συγκέντρωσε σχόλια, τα οποία στο σύνολό τους επικεντρώθηκαν στην ανάγκη για ένα αξιόπιστο σύστημα μηχανογράφησης και καταγραφής των αναγκών, του προφίλ των μονάδων εκπαίδευσης και της πορείας των μαθητών ώστε να διασφαλίζονται δεδομένα εκπαιδευτικής/επαγγελματικής κινητικότητας. Παραδείγματα τέτοιου συστήματος ήταν η ανάγκη διαμόρφωσης αρχείου του Μπακαλορεά στη Γαλλία όπου το μάθημα των ελληνικών προσμετρείται ως επιλεγόμενο για την εισαγωγή

στα εκεί ΑΕΙ, οι μαθητικές/σχολικές καρτέλες, το σύστημα westgate.gr της ΔΙΠΟΔΕ, κτλ.

Η επιτακτικότητα της ηλεκτρονικής διαχείρισης του θέματος (μέσω ενός κεντρικού συστήματος ή κατά τόπους μέσω των Συντονιστικών Γραφείων) φαίνεται ότι εκφράζει το σύνολο των σχολίων που κατατέθηκαν. Επίσης, επισημάνθηκε η ανάγκη για διακριτή ηλεκτρονική απογραφή των Τμημάτων Ελληνικής Γλώσσας για καλύτερη αποτύπωση αναγκών και καλύτερο προγραμματισμό, αλλά και όλων των φορέων όπου διδάσκεται η ελληνική γλώσσα για τη διαμόρφωση ενός παγκόσμιου χάρτη παροχής της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης.

2) Διοικητική αναδιάρθρωση και επανακαθορισμός των ρόλων και των ευθυνών των εκπαιδευτικών εταίρων (συντονιστών, εκπαιδευτικών, συλλόγων γονέων, κοινοτήτων, κρατικών υπηρεσιών) και της μεταξύ τους συνεργασίας με σκοπό την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των υλικών πόρων.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ: 13 σχόλια

Όσον αφορά στην πρόταση για τη διοικητική αναδιάρθρωση και τις σχέσεις μεταξύ των μετόχων της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, παρατηρήθηκε η κατάθεση τεκμηριωμένων απόψεων αλλά και πλούσιων προσωπικών εμπειριών. Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν στο γεγονός ότι χρειάζονται διαρθρωτικές αλλαγές τόσο στο σύστημα διοίκησης και των στελεχών του (Συντονιστές Εκπαίδευσης, εκπαιδευτικού, Υπηρεσιακά Συμβούλια) όσο και στο πλαίσιο σχέσεων επικοινωνίας όλων των μετόχων της εκπαιδευτικής κοινότητας με στόχο τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και τη καλύτερη συνεργασία.

Τα πιο έντονα και καυστικά σχόλια και πάλι κέντρισε ο τρόπος λειτουργίας των Συντονιστών Εκπαίδευσης. Χαρακτηριστικά σημειώθηκε ότι η νοοτροπία ορισμένων παραπέμπει «σε καθεστώς απόλυτης μοναρχίας» ενώ πολλοί από αυτούς έχουν καταφέρει να συγκροτήσουν κύκλους επιρροής («αυλοκόλακες») οι οποίοι τυγχάνουν προνομιακής μεταχείρισης τόσο ως προς τον τόπο όσο και προς το ωράριο εργασίας. Το «καθεστώς» αυτό παρατηρήθηκε έχει πολύ αρνητικό αντίκτυπο στις τοπικές κοινωνίες, ενώ η ανυπαρξία αξιολόγησης δεν αποτρέπει την προαγωγή στο ελληνικό σύστημα στελεχών με κακές υπηρεσίες.

Τα πολλά σχόλια που αφορούσαν στον προβληματικό ρόλο του Συντονιστή Εκπαίδευσης έφτασαν στο σημείο να προτείνουν την κατάργηση του θεσμού και την αντικατάστασή του από ένα Δ/ντή εκπαίδευσης που να συνεπικουρείται από Υπηρεσιακό Συμβούλιο με διοικητική μέριμνα μόνο των σχολείων που ανήκουν στις Πρεσβείες και

ελέγχονται από το Ελληνικό Κράτος. Επίσης, προτάθηκε να τοποθετηθούν στις Πρεσβείες Σύμβουλοι Εκπαίδευσης, με αρμοδιότητα προαγωγής του παιδαγωγικού έργου τόσο των εκπαιδευτικών μονάδων των Πρεσβειών όσο και των Παροικιακών Σχολείων. Με τον τρόπο αυτό, οι Παροικίες θα έχουν την παροχή τεχνογνωσίας, συμβουλευτικής και παιδαγωγικής καθοδήγησης από την Ελλάδα αλλά επίσης θα είναι υπεύθυνες και υπόλογες προς τα μέλη τους για τη διοίκηση των εκπαιδευτικών τους μονάδων.

Όσον αφορά τους αποσπασμένους εκπαιδευτικούς προτάθηκε να μη λαμβάνουν επιμίσθιο ή επίδομα υπηρεσίας αλλοδαπής, και γενικά να μην υπερβαίνουν συνολικά τα έξι έτη στη διάρκεια της υπηρεσίας τους. Στο ίδιο πλαίσιο προτάθηκε οι εκπαιδευτικοί «να αποσπώνται χωρίς να χάνουν την οργανική τους θέση και χωρίς επιμίσθιο με μια προσαύξηση του μισθού τους 30-50% αναλόγως της χώρας».

Σχετικά με την πιστοποίηση ελληνομάθειας τονίστηκε ότι τη διενέργεια των εξετάσεων για την απόκτηση του Πιστοποιητικού Ελληνομάθειας πρέπει να την αναλαμβάνει, εξ ολοκλήρου, το Συντονιστικό Γραφείο και να μην ανατίθεται σε ιδιώτες (όπως συμβαίνει στο Βέλγιο).

Τέλος κατατέθηκε και μια μαρτυρία για τον τρόπο διάθεσης των βιβλίων που σημειώνει ότι μέχρι σήμερα «αποστέλλονται εις διπλούν και τριπλούν βιβλία που δεν χρησιμοποιούνται ή παλαιότερων ετών ή περισσεύουν και στοιβάζονται στις αποθήκες μέχρι να πάρουν το δρόμο της ανακύκλωσης». Πρότεινε δε τα βιβλία να διατίθενται από ομογενειακά βιβλιοπωλεία -σε τιμή κόστους- ώστε να μη γίνεται αυτή η απίθανη σπατάλη επισημαίνοντας ότι πρέπει επίσης να αξιολογηθούν τα βιβλία τα οποία προτιμώνται από τους εκπαιδευτικούς στα Τ.Ε.Γ. κατά την άσκηση του έργου τους και να στέλνονται ανάλογα με τη ζήτηση βάσει σχεδίου και προγράμματος.

Δύο ακόμη σημαντικές παρατηρήσεις αφορούσαν:

- Τη δημιουργία Υπηρεσιακών Συμβουλίων που θα συντελέσουν αποφασιστικά στη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των εταίρων (με συμμετοχή, πέρα από το Συντονιστή Εκπαίδευσης, εκπρόσωπου των εκπαιδευτικών, των φορέων και των Συλλόγων Γονέων)
- Την ανάγκη για έγκαιρη ανακοίνωση αποσπάσεων, παρατάσεων κάθε κατηγορίας και ανανεώσεων συμβάσεων, για καλύτερη οργάνωση και προγραμματισμό της επόμενης σχολικής χρονιάς.

3) Διαφάνεια και αξιοκρατία στον τρόπο επιλογής του εκπαιδευτικού δυναμικού, επαναπροσδιορισμός του χρόνου

παραμονής στις εκπαιδευτικές μονάδες, καθώς και του τρόπου αμοιβής τους.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ: 41 σχόλια

Το πεδίο αυτό συγκέντρωσε τα περισσότερα σχόλια από τους μετέχοντες στη διαβούλευση ενδεικτικό της μεγάλης ανάγκης για τη διασφάλιση της αξιοκρατίας και της ποιότητας στην παροχή ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης.

Η ύπαρξη διαφάνειας και αξιοκρατίας συνδυάστηκε σε μεγάλο βαθμό με την απόσπαση του στελεχιακού δυναμικού. Οι απόψεις στην πλειοψηφία τους κατέδειξαν την ανάγκη για ένα αξιοκρατικό σύστημα επιλογής, κατάταξης και αξιολόγησης των αποσπασμένων εκπαιδευτικών με βάση σύγχρονα κριτήρια και μέσω μιας αντικειμενικής επιτροπής. Στα κριτήρια συμπεριλαμβάνεται η γνώση ξένης γλώσσας και πολιτισμού, η μεθοδολογία 2^{ης}/ξένης γλώσσας, η συνέντευξη ικανοτήτων, ενώ η αρχαιότητα θεωρείται ότι δεν πρέπει να υπερισχύει των λοιπών κριτηρίων. Επίσης σημαντικά προαπαιτούμενα αναφέρονται η αντικειμενική συνέντευξη και η πιστοποίηση των πραγματικών τους ικανοτήτων γλωσσομάθειας και γνώσης νέων τεχνολογιών.

Κατατέθηκαν απόψεις για δημιουργία αξιολογικών πινάκων για την απόσπαση με αναπληρωτές και ωρομίσθιους. Στο πλαίσιο αυτό διατυπώθηκε προβληματισμός σχετικά με το χρόνο απόσπασης και τη μοριοδότηση ανάλογα με την επικινδυνότητα, την απόσταση, κτλ. Υπήρξε και αρνητική αντιμετώπιση της λογικής της θητείας απόσπασης διότι «είναι στενά συνδεδεμένη με την εξυπηρέτηση πελατειακών σχέσεων», και αντιπροτάθηκε η ανανέωση της θητείας με βάση την αξιολόγηση (από φορείς και πρεσβείες) και την επιμόρφωση που αποκτούν οι εκπαιδευτικοί στη χώρα απόσπασης. Βέβαια διατυπώθηκε και η πρόταση αντί για αποσπάσεις να χρηματοδοτούνται απευθείας οι σχολικές μονάδες με βάση ένα πλαίσιο χρηματοδότησης και δεικτών απόδοσης.

Το θέμα του τρόπου απόσπασης συγκέντρωσε αρκετά σχόλια. Ένα παράδειγμα πρότασης ήταν να υπάρχει ένα ηλεκτρονικό σύστημα υποβολής αιτήσεων μετά από την ανακοίνωση των κενών θέσεων για 5 χρόνια (και παράταση εφόσον υπάρχει αξιολόγηση). Στην περίπτωση «εξωτικών γλωσσών» να απαιτείται η αγγλική με τη δέσμευση στο τέλος του 1^{ου} χρόνου απόσπασης ο εκπαιδευτικός να έχει μάθει σε ένα βασικό επίπεδο την γλώσσα του επίσημου συστήματος. Επίσης προτείνεται να μπου κριτήρια για την απόσπαση όπως αν θα είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί ή μη, αν έχουν

υπηρετήσει στα ευρωπαϊκά σχολεία, αν έχουν διαπολιτισμική επίγνωση, κτλ.

Οι ειδικότητες αποσπάσεων επίσης αναφέρθηκαν από τους συμμετέχοντες και προκρίθηκαν οι δάσκαλοι και οι φιλόλογοι με ειδικευση διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και μεθοδολογίας της ελληνικής ως 2^{ης} /ξένης γλώσσας. Ενώ τα καθήκοντά τους προτείνεται να διευρυνθούν έτσι ώστε να περιλαμβάνουν την προώθηση του ελληνικού πολιτισμού (π.χ. μέσα από τα κέντρα Λόγος).

Προτάθηκε επίσης η αξιοποίηση αποσπασμένων με διπλή υπηκοότητα ή εκπαιδευτικών που έχουν κίνητρα (π.χ. οικογενειακή κατάσταση, μόνιμοι κάτοικοι) να επενδύσουν στην αντίστοιχη χώρα (χωρίς περιορισμό απόσπασής τους). Βέβαια τέθηκε και το θέμα ισότητας ευκαιριών από όλους τους εκπαιδευτικούς ως προς τη δυνατότητα απόσπασης και απόκτησης εμπειριών σε ένα ξένο σύστημα.

Μια ακόμη θέση που διατυπώθηκε ήταν η μετατροπή των συμβάσεων των ομογενών σε αορίστου χρόνου. Οι ομογενείς εκπαιδευτικοί σύμφωνα με ορισμένες απόψεις είναι πιο κατάλληλοι για τη διδασκαλία λόγω συνάφειας με τις τοπικές συνθήκες και παιδαγωγικής κατάρτισης. Ωστόσο απαιτείται η καταγραφή των διαφορετικών τύπων και του προφίλ των ομογενών εκπαιδευτικών.

Ένα θέμα που τονίστηκε από ορισμένους συμμετέχοντες ήταν η απόσπαση στο εξωτερικό να λειτουργεί υπό το καθεστώς των μεταθέσεων χωρίς να χάνεται η οργανική θέση του εκπαιδευτικού. Ενώ ορισμένα σχόλια έθεσαν το θέμα της αποσύνδεσης των αποσπάσεων για λόγους υγείας και κοινωνικά κριτήρια.

Η επιμόρφωση των αποσπασμένων εκπαιδευτικών και η μέχρι τώρα αποτυχία του υπάρχοντος σεμιναρίου καυτηριάστηκε από αρκετούς συμμετέχοντες. Αντ' αυτού προτάθηκε η παρακολούθηση ειδικού προγράμματος. Προτάθηκε και η παρακολούθηση του προγράμματος του ΚΕΓ «Διαδρομές». Σε κάθε περίπτωση απαραίτητο όπως τονίστηκε είναι «να υπάρχει σεμινάριο αρχικής κατάρτισης στο ξένο σύστημα».

Επιπλέον η διαφάνεια συνδυάστηκε με τη λειτουργία των φορέων εκπαίδευσης. Ιδιαίτερα τονίστηκε ότι χρειάζεται σωστός ορισμός των ΤΕΓ, αλλά και ένα αναβαθμισμένο πλαίσιο λειτουργίας των Υπηρεσιακών συμβουλίων και στελέχωση με σχολικούς συμβούλους (π.χ. στο Κάιρο). Επίσης προτάθηκε η ΔΙΠΟΔΕ να καταγράφει

συστηματικά μέσα από ομάδες εργασίας/εμπειρογνομώνων (που θα αποστέλλονται ακόμη και στις διάφορες χώρες) το σύστημα για πιο ορθολογική διάθεση των πόρων.

Άλλα θέματα αφορούσαν στην αλλαγή του συστήματος καταβολής των επιμισθίων/μισθών που κρίθηκε αναποτελεσματικός με την ύπαρξη υπολόγων, ενταλμάτων κτλ. Αλλά και ο επανακαθορισμός τους με βάση το κόστος ζωής στη χώρα απόσπασης και η καταβολή τους σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Μία άποψη συνέδεσε το ύψος της αμοιβής με αυτή των διπλωμάτων και την αύξηση χορηγούμενων μορίων ανάλογα με την περιοχή απόσπασης. Επίσης προτάθηκε η κατάργηση της παρακράτησης του 25% και η έκδοση μηνιαίων ατομικών καταστάσεων μισθοδοσίας. Το ύψος του επιμισθίου τέθηκε επιτακτικά προς διερεύνηση, αν και υπήρχαν διαφορετικές απόψεις από τη μη καταβολή του μέχρι την αύξησή του. Για παράδειγμα μια πρόταση ανέφερε ότι, αν οι αποσπάσεις μονίμων εκπαιδευτικών γίνονται σε σχολεία της ελληνικής πρεσβείας τότε να καλύπτει το επιμίσθιο το κράτος, αν η απόσπαση μονίμου γίνεται σε φορέα τότε το επιμίσθιο να καλύπτεται από το φορέα. Αν αποσπάται αδιόριστος εκπαιδευτικός τότε να δίνεται ένα επιμίσθιο από την Ελλάδα ή τον φορέα ανάλογα με την απόσπαση.

Η ευνοϊκή ρύθμιση εισαγωγής τέκνων στα ελληνικά ΑΕΙ συγκέντρωσε τον προβληματισμό των συμμετεχόντων ως προς τη διατήρησή του ή μη λόγω κατάχρησης.

4) Επιδίωξη της καλύτερης συνεργασίας και αξιοποίησης των ομογενών και αποσπασμένων εκπαιδευτικών ώστε να εξασφαλίζεται η αλληλεπίδραση και η ανατροφοδότηση των εκπαιδευτικών πρακτικών σε Ελλάδα και διασπορά.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ: 13 σχόλια

Όσον αφορά την αξιοποίηση των ομογενών εκπαιδευτικών υπάρχει μια γενική συμφωνία για την αναγκαιότητά της αλλά όχι για τον τρόπο και την ποσόστωση που θα έπρεπε να έχουν. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι και αυτοί θα έπρεπε να δώσουν διαφανείς εξετάσεις (ανάλογες του ΑΣΕΠ) έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι θα επιλεγούν οι καλύτεροι και όχι όσοι ευνοούνται από κομματικά ή τοπικά συμφέροντα. Κάποιοι διατυπώνουν την κάθετη άποψη ότι η σκέψη να διδάσκουν την ελληνική γλώσσα ομογενείς με πιστοποιητικό ελληνομάθειας Γ2 και κάποια σεμινάρια είναι αναιρετική της λογικής της αναβάθμισης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό (εδώ μάλιστα διατυπώνεται η πρόταση το Υπουργείο εφόσον δεν βρίσκει προσοντούχους ομογενείς να προσλάβει άνεργους εκπαιδευτικούς από Ελλάδα που έχουν περάσει

ΑΣΕΠ ώστε να καλύψουν για ένα χρονικό διάστημα τις ανάγκες του Υπουργείου με το μισθό ενός ομογενή εκπαιδευτικού). Γενικότερα όσοι διατυπώνουν επιφυλακτικότητα για τη αξιοποίηση ομογενών στηρίζονται σε μαρτυρίες ή φήμες ότι πολλοί από τους υπάρχοντες ομογενείς εκπαιδευτικούς είναι ανεπαρκείς για μια τέτοια διδασκαλία.

Ως κριτήριο επιλογής τους ορισμένοι προτείνουν να επιλέγονται όσοι συμμετείχαν τα τελευταία χρόνια στις εξετάσεις για την πιστοποίηση της ελληνομάθειας και έχουν πετύχει στις εξετάσεις του τελευταίου επιπέδου (ιδιαίτερα όσοι έχουν παρακολουθήσει με επιτυχία το πρόγραμμα Διαδρομές από το ΚΕΓ), κυρίως για να συμπληρώσουν το διδακτικό προσωπικό στα ΤΕΓ. Μια εξέλιξη που θα αποτελούσε, ένα επιπλέον κίνητρο για τη συνέχιση της παρακολούθησης νεαρών παιδιών και εφήβων μαθητών σε αυτά.

Παράλληλα, σημειώνεται ότι είναι σημαντικό να αξιοποιηθούν εκπαιδευτικοί οι οποίοι παρέμειναν στο εξωτερικό, μετά την πενταετία, λόγω σύναψης γάμου αφού «αποτελούν, συχνά, συνδεδεμένο κρίκο ανάμεσα στην ομογένεια και τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, συμμετέχουν δραστήρια στη ζωή και τις δράσεις των ελληνικών κοινοτήτων» και «κοστίζουν» πολύ λιγότερο στην ελληνική πολιτεία.

Τέλος μια ακόμη παρατήρηση που διατυπώθηκε είναι ότι υπάρχουν αξιόλογοι επιστήμονες στην ομογένεια τους οποίους, όμως, αδυνατεί να αξιοποιήσει η ελληνική πολιτεία λόγω ανεπαρκούς μεθόδευσης και επιτελικού σχεδιασμού.

5) Προώθηση μορφών ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης ενταγμένων ή έμμεσα συνδεδεμένων με το εκπαιδευτικό σύστημα της εκάστοτε χώρας διαμονής και αναγνώριση και πιστοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων από τα κατά τόπους εκπαιδευτικά συστήματα.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ: 7 σχόλια

Το πεδίο αυτό συγκέντρωσε σχόλια κυρίως από φορείς γονέων και εκπαιδευτικών της Γερμανίας. Διατυπώθηκε ρητά η αναγκαιότητα ελέγχου και προγραμματισμού πριν από τη δημιουργία νέων φορέων εκπαίδευσης. Σε κάθε περίπτωση τονίστηκε ότι αυτοί θα πρέπει να έχουν αντίκρισμα στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα και να είναι αποδοτικοί και βιώσιμοι. Προτάθηκε ο τύπος του ευρωπαϊκού σχολείου του Βερολίνου το οποίο δίνει το ανώτερο απολυτήριο Abitur με εξασφαλισμένη την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Τονίστηκε ότι τα δίγλωσσα και αμιγή σχολεία δίνουν απολυτήριο 10χρονης εκπαίδευσης, ενώ δόθηκε έμφαση στην αναγκαιότητα σύνδεσης των μαθητών και με την επιλογή της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Οι απόψεις πάντως για το μέλλον της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη Γερμανία δεν υπήρξαν ταυτώσιμες. Για παράδειγμα, ο σύλλογος γονέων Βόρειας Ρηνανίας Βεσφαλίας και ο αντίστοιχος σύλλογος εκπαιδευτικών τόνισε την ανάγκη να διατηρηθούν τα αμιγή αλλά με αναβαθμισμένο πρόγραμμα και αναγνωρισμένους και πιστοποιημένους τίτλους σπουδών. Τόνισε δε ότι θα πρέπει να προσεχθεί η προώθηση δίγλωσσων σχολείων αν δεν προσφέρουν αναβαθμισμένα απολυτήρια.

Αντίθετα, η ΕΛΜΕ Βαυαρίας υποστήριξε το δίγλωσσο τύπο σχολείου (ελληνικό γυμνάσιο) που διασφαλίζει πρόσβαση στο ελληνικό Λύκειο, στην επαγγελματική εκπαίδευση στη Γερμανία και κατόπιν πρόσβαση σε ελληνικά και γερμανικά ΑΕΙ. Τόνισε επίσης την αναγκαιότητα για αναγνώριση τίτλων, χορήγηση γερμανομάθειας, αναπροσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών και τη στελέχωση με ειδικότητες.

Τέλος μια ακόμη άποψη για το θέμα της αναβάθμισης των αμιγών και της αναγνώρισης του απολυτηρίου τόνισε την ενίσχυση μόνο ενταγμένων μορφών εκπαίδευσης και την καλύτερη διασύνδεση των σχολείων που βρίσκονται στην ίδια περιοχή (με βάση ένα σχολείο που θα λειτουργεί ως πυρήνας σε ένα δίκτυο σχολείων). Όσον αφορά στα ΤΕΓ διατυπώθηκε η άποψη ότι θα πρέπει να συγκροτούνται από τους ομογενειακούς φορείς.

6) Ανάπτυξη πολιτιστικών κέντρων ανάδειξης του ελληνικού πολιτισμού («Λόγος») μέσα από την αξιοποίηση υπαρχουσών δομών (π.χ. πανεπιστημιακά τμήματα, ημερήσια σχολεία, ΤΕΓ, κτλ) που θα λειτουργούν ως πολυδύναμες κοινότητες δια βίου μάθησης.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ: 6 σχόλια

Οι συμμετέχοντες είδαν ιδιαίτερα θετικά την ίδρυση των κέντρων Λόγος αναφερόμενοι και σε σχετικά ξένα πρότυπα που λειτουργούν στην Ελλάδα (Γαλλικό Ινστιτούτο, Ινστιτούτο Γκαίτε κτλ). Σε ορισμένες περιπτώσεις χαιρέτησαν με ενθουσιασμό τη συγκεκριμένη πρόταση (π.χ. Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού στη Μόσχα). Παράλληλα έκαναν λόγο για τη διαμόρφωση ενός πλαισίου λειτουργίας με τη συνέργεια των συναρμοδίων υπουργείων. Υπήρξε συμφωνία ότι θα πρέπει να ενωθούν όλες οι διαθέσιμες δυνάμεις και σε τοπικό παροικιακό επίπεδο για την καλύτερη

αποτελεσματικότητα του εγχειρήματος. Επίσης θεωρήθηκε ότι το κράτος δεν πρέπει να επωμισθεί αποκλειστικά το κόστος, αλλά να συμβάλλουν οι ελληνικές οργανώσεις και φορείς.

Επίσης, για την υποστήριξη της αναγκαιότητας τέτοιων κεντρικών σημείων αναφοράς, κατατέθηκαν μαρτυρίες για παραδείγματα πολυχώρων (π.χ. Βέλγιο) στους οποίους λειτουργούν διάφορα σχολεία και δραστηριότητες. Υπήρξε και η μεμονωμένη άποψη ότι η δημιουργία των Κέντρων Λόγος θα πρέπει να προέρχεται μόνο από την Ελλάδα / το κέντρο.

7) Ενίσχυση, ανάπτυξη και εφαρμογή προσχολικών προγραμμάτων όπου η ελληνική γλώσσα θα διδάσκεται μέσω του παιχνιδιού, του τραγουδιού και του θεάτρου (Greek Immersion Programs).

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ: 5 σχόλια

Στο σύνολό τους οι συμμετέχοντες θεώρησαν αυτό το πεδίο δράσης ως απόλυτη προτεραιότητα για τη συνέχιση της παρουσίας της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό, με την επισήμανση ότι το παιχνίδι, το θέατρο κτλ. ταιριάζει με όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Τονίστηκε ότι οι ηλικίες 3-6 θα πρέπει να έρθουν σε επαφή με τις παραδόσεις, τη μυθολογία, τα έθιμα, τα παραμύθια, τα τραγούδια, τους χορούς ακόμη και μέσα από μορφές ηλεκτρονικής μάθησης και την αξιοποίηση του δορυφορικού προγράμματος της EPT (με τη χρήση και αγγλικών υποτίτλων).

8) Διατήρηση και ενίσχυση των ελληνικών σπουδών και της έρευνας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση των χωρών του εξωτερικού και διασύνδεσή τους με ελληνικά ΑΕΙ και το Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Η καθιέρωση διακρατικών προγραμμάτων κινητικότητας επιστημόνων, φοιτητών, μαθητών και εκπαιδευτικών (όπως π.χ. το Erasmus) και διεθνών ερευνητικών προγραμμάτων θα συμβάλει στην καλύτερη διασύνδεση και συνεργασία οικοδομώντας ισχυρά διασπορικά δίκτυα.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ: 14 σχόλια

Οι πληροφορητές στο πεδίο αυτό αναφέρθηκαν διεξοδικά στους αποσπασμένους εκπαιδευτικούς στα προγράμματα/έδρες ελληνικών σπουδών στο εξωτερικό και την οικονομική και θεσμική τους κατοχύρωση. Οι διάφορες απόψεις συνολικά αναφέρθηκαν στην ανάγκη οι αποσπασμένοι με αυξημένα προσόντα να έχουν διδακτορικό τίτλο, και καλή γνώση της ξένης γλώσσας και των νέων τεχνολογιών, ενώ να έχουν επιτυχή παρακολούθηση του προγράμματος «Διαδρομές» του ΚΕΓ.

Διατυπώθηκε η ανάγκη για την άρση του περιορισμού σε συγκεκριμένες ειδικότητες, ώστε να υπάρχει ελεύθερη πρόσβαση ανάλογα με τις ανάγκες των εδρών (π.χ. ενίσχυση κέντρου ελληνιστικών σπουδών στη βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας). Το όριο απόσπασης προτάθηκε να είναι ανοιχτό και να υπάρχει αξιολόγηση.

Άλλες απόψεις ανέφεραν την αποστολή ακαδημαϊκών κύρους στις έδρες, την αξιοποίηση ντόπιου προσωπικού με προσόντα, να υπάρχει αξιολόγηση παραγόμενου έργου πριν την όποια ενίσχυση εδρών ή απόσπαση εκπαιδευτικών και να εξασφαλίζεται η διακρατική αμοιβαιότητα στις παροχές των εδρών.

Τονίστηκε επίσης η ενίσχυση των εδρών με υποτροφίες, εκπαιδευτικό υλικό λόγω ζήτησης (π.χ. στην Πορτογαλία). Τέλος, αναφέρθηκαν πρότυπα κέντρα σπουδών όπως το ανεξάρτητο Ισπανικό μοντέλο «Θερβάντες» και τα ασιατικά κέντρα «Κομφούκιος» μέσα στα ξένα ΑΕΙ ως καλά μοντέλα οργάνωσης των τμημάτων.

9) Κοινωνική δικτύωση, αξιοποίηση ψηφιοποιημένου εκπαιδευτικού υλικού και δημιουργία ηλεκτρονικών κοινοτήτων μάθησης. Σε αυτό το πλαίσιο απαραίτητη είναι η προέκταση της δια βίου και ηλεκτρονικής μάθησης στον ελληνισμό της διασποράς και η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ: 12 σχόλια

Όλοι οι συμμετοχοί σε αυτό το πεδίο ήταν πολύ θετικοί στη χρήση των νέων τεχνολογιών και όπως χαρακτηριστικά δήλωσαν ότι «η Ελλάδα μπορεί να γίνει ένα δικτυακό έθνος»! Μέσα από τον κυβερνοχώρο είδαν το όραμα της οικουμενικής Ελλάδας και την άρση των αποκλεισμών για τις μικρές γλώσσες όπως η ελληνική (αν και ένα σχόλιο χαρακτήρισε τα greeklish ως παράγοντα γλωσσοπενίας). Ο ψηφιακός γραμματισμός, η ηλεκτρονική μάθηση και η εξ'αποστάσεως εκπαίδευση ενηλίκων ή τηλεκπαίδευση θεωρήθηκαν προσανατολισμοί προς τη σωστή κατεύθυνση που πρέπει να ενισχυθούν.

Το σύνολο των σχολίων για την πρόταση αυτή, παρείχε σημαντική πληροφόρηση για ηλεκτρονικές εφαρμογές που ήδη βρίσκονται σε εξέλιξη. Όπως το πρόγραμμα *e-βασιλόπιτα*, τα προγράμματα *media +* και *media Plus* που λειτουργούν στο Αμβούργο, τα ηχητικά βιβλία, κτλ. Επίσης τονίστηκαν ως θετικά εργαλεία οι *Διαδρομές* και οι *Φρυκτωρίες* του ΚΕΓ, οι κάθε είδους πλατφόρμες ασύγχρονης και σύγχρονης τηλεκπαίδευσης όπως το *sch.gr* κτλ. και τέλος η εστία γνώσης που λειτουργεί στη Χαλκίδα.

Πρόταση 10: Ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ταυτότητας των ομογενών μέσα από τη δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων αμοιβαίας ανταλλαγής όπου παιδιά θα επισκέπτονται την Ελλάδα αλλά και παιδιά από την Ελλάδα θα επισκέπτονται τις χώρες του εξωτερικού.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ: 6 σχόλια

Στο τελευταίο αυτό πεδίο τα σχόλια επικεντρώθηκαν γύρω από τα ευρωπαϊκά προγράμματα δικτύωσης και ανταλλαγών όπως το Comenius, e-twinning και στην καλύτερη αξιοποίησή τους. Επίσης εκφράστηκε η άποψη ότι πριν αποσπαστούν οι εκπαιδευτικοί καλό είναι να συμμετέχουν πρώτα σε ένα από τα παραπάνω προγράμματα για ένα έτος ως προπαρασκευή για την απόσπασή τους.

Τέλος οι επισκέψεις και οι ανταλλαγές μαθητών στην Ελλάδα θεωρήθηκαν πολύ σημαντικό στοιχείο για την επαφή με τον ελληνικό πολιτισμό και τη γλώσσα με την επισήμανση το πρόγραμμα κατασκηνώσεων να εξυπηρετεί όλα τα σχολεία του εξωτερικού (διαφορετικές εποχές σε βόρειο και νότιο ημισφαίριο) και όχι μόνο να υλοποιείται το καλοκαίρι.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: 7 ΚΟΜΒΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω επτά θέματα ανακύπτουν ως κομβικής σημασίας για τη μεταρρύθμιση στο χώρο της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη διασπορά. Συνοπτικά αυτά είναι:

1. **Πολυμορφία - ευελιξία παρεμβάσεων** (γεωγραφική διαφοροποίηση, εκπαιδευτικές μορφές σε προτεραιότητα, μορφές που αποτρέπονται)
2. **Πολιτιστικό Κέντρο «Λόγος»** (νομική μορφή, πλαίσιο λειτουργίας)
3. **Ο ρόλος των εδρών / πανεπιστημιακών τμημάτων** (βιωσιμότητα, αναβάθμιση, νέος ρόλος στην προώθηση της ελληνικής γλώσσας)
4. **Διοικητική Διάρθρωση** (Σχεδιασμός, διαχείριση, αναβάθμιση στελεχιακού δυναμικού)
5. **Ομογενείς εκπαιδευτικοί** (προσδιορισμός, προσόντα, παιδαγωγική και γλωσσική επάρκεια, επιμόρφωση)

6. Αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί (διαφάνεια και αξιοκρατία στην επιλογή, νέα κίνητρα, επιμόρφωση, νέος ρόλος)

7. Εξ' αποστάσεως εκπαίδευση (εκπαιδευτική πύλη, e-μάθηση, ηλεκτρονικές κοινότητες μάθησης)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΦΟΡΕΙΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Σύλλογος Ομογενών Εκπαιδευτικών Β.Ρ.Β. Γερμανία

Σύλλογος εκκλήνων εκπαιδευτικών Καίρου

ΕΑΜΕ Βόρειας Ρηνανίας Βεστφαλίας

ΕΑΜΕ Βαυαρίας

Σύλλογος Ελλήνων Εκπαιδευτικών Οντάριο

Κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού Ρωσίας

Πανεπιστήμιο Di Cafoscari

**Ομοσπονδία ελληνικών συλλόγων γονέων και κηδεμόνων
Βόρειας Ρηνανίας Βεστφαλίας**

[ΣΑΕ Αφρικής](#)

[ΣΑΕ ΗΠΑ](#)

[ΣΑΕ Λατινικής Αμερικής -](#)

[ΣΑΕ Ωκεανίας](#)

<http://www.sae.gr/?id=21690&tag=%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82+%CE%B3%CE%B9%CE%B1+%CF%84%CE%B7%CE%BD+%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CE%AF%CE%B1+%CF%84%CF%89%CE%BD+%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AE%CE%BD%CF%89%CE%BD+%CF%84%CE%BF%CF%85+%CE%95%CE%BE%CF%89%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D>